

Mindszenty bíboros ma is hatalmas bátorító erő

Carlo Caffarra bolognai bíboros érsek homíliája

(2012.) május 5-én délelőtt az esztergomi Bazilikában Erdő Péter bíboros ünnepélyes koncelebrált szentmisét mutatott be a (tavaly)120 éve született és 37 évvel ezelőtt elhunyt Mindszenty bíboros emlékére. Közzétesszük az ünnepi meghívott szónok, Carlo Caffarra bolognai bíboros érsek szentbeszédének magyar fordítását, amelyet az esztergom-budapesti érsekség juttatott el számunkra.

„Kedves Testvérek, szeretném kifejezni hálámat Eminenciás Erdő Péter Bíboros Primás Úr iránt, hogy meghívott erre a szentmisére, amely számomra mélyen megindító.

Tisztelettel és testvéri szeretettel köszöntöm az Excellenciás Érsek és Püspök atyákat, és Benneteket, Kedves Hívek. A jelenlévők nagy száma ismételten jelzi számomra népetek nemes voltát, amely nem akarja elfelejteni azt a személyt, aki az igazság tanúja volt egy erőszakos, hazugságra épített rendszerben. Hallgassuk tehát mindnyájan Isten Igéjét.

1. Fülöp megjegyezte: „Uram, mutasd meg nekünk az Atyát, és ez elég lesz nekünk.” Az apostol kérése az ember szívében lakozó legmélyebb vágyból születik: Istent látni a legnagyobb dolog, amire csak vágyhat az ember, ez a személy kiteljesedése. Ezt kéri Fülöp. Jézus válasza zavarba ejtő. Olyan, mintha Fülöp kérdésére ezt felelné Jézus: „Máris látod Istent, mert ő látható bennem. Amit én mondok nektek, azt maga Isten mondja nektek. Amit én teszek, azt maga Isten teszi”. „Aki engem lát, látja az Atyát is”. Nem mutat más utat az apostolok számára, hogy meglássák az Istent: az út maga Jézus, benne láthatja meg végül az ember az Istent. Jézus ezután hozzáteszi, odafordulván valamennyi tanítványhoz: „Higgyétek, hogy én az Atyában vagyok, s az Atya énbennem”.

Kedves Testvérek, a hit mutatja meg számunkra Jézusban, az ő szavaiban és tetteiben Isten jelenlétét, magát az Istent. A hit értelmi képességünk kiterjesztése, amely lehetővé teszi a hívő számára, hogy Jézusban találkozzon magával Istennel, „lássa” magát az Istent.

De hogyan láthatjuk mi napjainkban Jézust a hit szemeivel? Hol találkozhatunk vele? Jézus a kortársunk, vagy a hit segítségével kell valahogyan átívelnünk húsz évszázadot, amely elválaszt tőle? Jézus csupán egy emlék számunkra vagy jelenlét?

Ezekre a súlyos kérdésekre a választ az olvasmányban találjuk. Amint hallottuk, Pál és Barnabás elhatározzák, hogy „hirdetni fogják Isten Igéjét” a pogányok között. A fogadtatás megható: „A pogányok ennek hallatára örvendezve magasztalták az Úr tanítását. Hittek is mindazok, akik az örök életre voltak rendelve”.

Az apostoli igehirdetés által az ember kapcsolatba kerül a megváltás eseményével. Amikor hittel fogadja az igehirdetést, nem csupán egy tanítást fogad el valaki, hanem találkozhat magával Jézussal. Megnyílik a hitben a kegyelem felé, teljes egyszerűséggel és ráhagyatkozással, és átéli az Isten által ingyen felkínált üdvösség örömét.

Pál apostol ezt írja: „Közel van hozzád a tanítás, ajkodon és szívedben, tudniillik a hit tanítása, amit hirdetünk. Ha tehát száddal vallod, hogy Jézus az Úr, és szívedben hiszed, hogy Isten feltámasztotta a halálból, üdvözülsz” (Róm 10,8-9).

Az olvasmány elbeszélése ugyanis így zárul: „A tanítványok pedig eltelték örömmel és Szentlélekkel”. Kedves Testvérek, az Egyházban az apostoli igehirdetés és a szentségek által mindig újra megtörténik a megváltás eseménye, mivel ezek révén – az apostoli igehirdetés és a szentségek révén – a feltámadt Úr mindig jelen van és cselekszik Egyházában. Valamennyien találkozhatunk vele a hitben, a Szentlélek működése által.

2. Az olvasmány tudatosítja bennünk, hogy Isten Igéjének terjesztése, az apostoli igehirdetés ellenkezést és üldözést támaszt azzal szemben, aki ezt végzi. Ennek az ellenszegülésnek a végső formája az ígét hirdető elűzése: „üldözést szítva Pál és Barnabás ellen, elűzték őket a vidékről”.

Ennek az ellenkezésnek az okát titokzatos módon mutatják ezek a szavak: „nem tartjátok magatokat méltónak az örök életre”. Itt ütközik össze az emberről alkotott két felfogás, két antropológia: az egyik az embert kizárólag a földi élet látóhatárán belül szemléli, és méltatlannak ítéli az örök életre, a másik megnyitja a személyt az örök élet távlataira Istenben.

Kedves Testvérek, az Apostolok Cselekedeteinek az a részlete, amelyet most hallottunk, kiemeli Isten Szolgája, Mindszenty József keresztényi nagyságát és segít megértenünk az ő hatalmas tanúságtételét.

A Jelenések könyvében (12,17) azt olvassuk, hogy a Gonosz erői üldözik azt, aki „kitart Jézus tanúsága mellett”. Jézus, a politikai hatalommal szemközt, amely nem habozott elítélni őt annak ellenére, hogy elismerte ártatlanságát, tanúságot tett az igazságról: „Arra születtem, s azért jöttem a világba, hogy tanúságot tegyek az igazságról. Aki az igazságból való, hallgat az én szavamra” (Jn 18,37).

Isten Szolgája, Mindszenty bíboros engedte, hogy Jézusnak ez a tanúságtétele átjárja személyét, benne maradjon és ez legyen a forrása gondolkodásának, cselekedeteinek és igehirdetésének. Azon emberek egyike volt, akik „birtokában voltak Jézus tanúságának”.

Ebből összeütközés született, üldözés és bebörtönzés. „A világ fél attól az erőfeszítéstől, hogy egy ember odaadja az életét az igazságért, az ilyennek még a létezése is zavarja” (S. Kierkegaard, Napló V, 109).

„Nem tartjátok magatokat méltónak az örök életre”. Isten Szolgája, akiben benne élt Jézus tanúságtétele egy olyan hatalommal kényszerült szembenézni, amely egy bizonyos rendszerben, a dialektikus és történelmi materializmusban öltött testet, tagdta az ember földön túli bármilyen célját, és amely radikális módon kizárta, hogy Isten jelen volna és cselekedne a világban. Isten Szolgája nem helyezett szembe ezzel a hatalommal mást, mint Jézus tanúságát, amelynek birtokában volt: annak tanúságát, hogy Isten az első, és hogy mi az igazság az ember számára. Ő volt az igazság „jelzőlámpása”. „Még ha meg is kellett ismernem a gyűlölet borzalmas voltát – írta Emlékirataiban –, még ha arcába is kellett nézmem az ördögnek, éppen a börtön mutatta meg a számomra, hogy a szeretet legyen az életem vezérlő elve”.

Kedves Testvérek, a Zsidókhöz írt levélben ezt olvassuk: „Emlékezzetek meg előjáróitokról, akik az Isten szavát hirdették nektek. Gondoljatok életútjuk végére, és kövessétek őket a hitben” (13,7).

Mindszenty bíboros életének tanúságtétele immár beleivódott a ti nagy nemzetetek lelkiismeretébe, mint állandó figyelmeztetés és hatalmas bátorító erő.

Állandó figyelmeztetés, hogy ne fordítsatok hátat a Szent Istvántól eredő nemzetetek keresztény hagyományának; hogy adjátok tovább nemzedékről nemzedékre történelmek nagy eseményeit, közöttük Mindszenty bíboros vértanúságát. Arról tett ő tanúságot számotokra, hogy minden ember személyi méltósága sérthetetlen. Amikor üldözték és bebörtönözték, ő arról tett tanúbizonyságot, hogy nem szabad az

életet választani azokkal az okokkal szemben, amelyekért érdemes élni.

Hatalmas bátorító erő Mindszenty bíboros. Noha az ateista kommunizmus mára már meghalt, nem kevésbé romboló az az ethosz, amelyet Nyugat-Európa épít és különböző módokon másokra kényszerít. A vértanú figyelmeztet bennünket lelkiismeretünk szavára, amely azt mondja, hogy vannak olyan erkölcsi igazságok és értékek, amelyekért készen kell lennünk akár az életünket is odaadni, mivel ha ezeket elárulja az ember vagy a nemzet, akkor önmagát árulja el, elveszíti önmagát.

A IV. század ariánus eretnekei című művének végén Boldog John Henry Newman bíboros ezt írta: „A tévedés uralma, akármilyen hosszú, végül is csak időleges lehet. Gyorsan véget ér és átengedi a hatalmat az igazságnak: ‘láttam a gögöst nagy hatalmában – mondja a zsoltáros –, amint úgy virult, mint a zöldellő babér; én mellette voltam, és íme, már sehol sincsen’” (ed. Jaca boock, Milano 1981, 298). Azok maradnak meg, akik birtokolják Jézus tanúságtételét.

Kedves Barátaim, engedjétek meg, hogy egy személyes emlékekkel zárjam gondolataimat. Még gyermekkoromban ismertem meg Mindszenty bíboros nevét. Tökéletesen emlékszem rá, hogy édesapám folyton róla beszélt otthon, és úgy tartotta őt számon, mint a Krisztus iránti hűség példáját, és ekként állította őt elénk. Természetes tehát, hogy most meg vagyok hatva. Eminenciás Bíboros Úr nagy ajándékot adott nekem azzal, hogy itt imádkozhatok a XX. századi Egyház hite ezen vértanújának és hitvallójának a sírja fölött, aki a papság felé vezető első lépéseimet útmutatóként kísérte.

Vatikáni Rádió, 2012.05.05.
(Tengernek Csillaga, XVIII/3.)